

Psicoteràpia de grup amb infants amb Trastorn de l'Espectre Autista: creació d'un instrument observacional

Cornadó, M.^a, Alejos, C.^a, Farrés, N.^a, Miralbell, J.^a, Mestres, M.^a

(a) Centre Educatiu i Terapèutic Carrilet S.C.C.L., Barcelona

Motivació

• Històricament, el Centre Educatiu i Terapèutic Carrilet té una tradició de treball psicoterapèutic grupal de línia psicodinàmica amb infants amb TEA. Es basa principalment en l'esquema desenvolupat per J. Coromines, que proposa diferents nivells d'intervenció per tal de fomentar la connexió de les sensacions, amb les emocions i el pensament de l'infant.

• Tot i que hi ha diversos estudis que proven l'eficàcia de la intervenció grupal amb infants amb TEA, són escassos els que en mostren els seus efectes positius des d'una perspectiva psicodinàmica.

Objectius

• General: realitzar un estudi observacional dels efectes de la psicoteràpia en cadascun dels participants per identificar i descriure els mecanismes del canvi.

• Específic: crear un doble instrument observacional que reculli la conducta verbal i no verbal dels membres del grup.

Mètode

Mostra

• 7 nens d'entre 7 i 10 anys amb diagnòstic de TEA moderat o greu escolaritzats al Centre Educatiu i Terapèutic Carrilet, terapeuta i tutor escolar.

Dinàmica de les sessions

• El grup es reuneix setmanalment en sessions de 50 minuts durant dos cursos escolars.

• Cada sessió consta de tres fases:

- Inicial: espai per a poder, de forma verbal i sense material de joc, aportar situacions viscudes en un altre temps i espai, diferent de l'aquí i l'ara.
- Intermitja: joc a partir d'una caixa de material. Les verbalitzacions tenen lloc a l'aquí i l'ara.
- Final: espai per a poder representar mentalment el viscut durant la sessió, sense ús de la caixa de material.

Conclusions

- Es presenta un instrument observacional que integra la vessant verbal i de moviment.
- La recerca és especialment rellevant en infants amb TEA, ja que sovint presenten dificultats en la coordinació entre la producció del llenguatge i la comunicació no verbal associada
- En futurs estudis es validarà l'instrument, es codificarà tot el material i, posteriorment, s'analitzaran les dades.

Referències

Centre Educatiu i Terapèutic Carrilet. (2012). *Comprensión y abordaje educativo y terapéutico del TEA*. Barcelona: Ed. Horsori

Coromines, J. (1991). *Psicopatologia i desenvolupament arcaics. Assaig psicoanalític*. Barcelona: Espaxs

Farrés, N. (2014). *Confluència de les vessants educativa i terapèutica per al treball amb infants amb TEA: de l'emoció a la cognició*. Desenvolupa

Kestenberg, Judith S., and Sossin, K. Mark. *The Role of Movement Patterns in Development*. New York: Dance Notation Bureau Press, 1977

Vaimberg, L. (2014). Observació de l'estil terapèutic en un grup de nens amb TEA. Treball Final de Grau. *FPCEE Blanquerna – Universitat Ramon Llull*

Procediment

• Les sessions s'han enregistrat en vídeo. El material s'ha exportat al software Anvil pel seu futur anàlisi. S'ha passat d'un registre no sistematitzat a un registre semisistematitzat a partir de la creació d'un sistema de categories *ad hoc*.

• Les categories verbals se sustenten en el model de psicoteràpia psicoanalítica de Júlia Coromines.

• Les categories no verbals es basen en la teoria de Laban aplicada a la Dansa/Moviment teràpia.

TAULA - Terapeuta/tutor/nens - Categories llenguatge TEA		Continuació...	
Criteri	Categoria		
Estil psicoterapèutic	Demana	Esquema Coromines	Imita
	Pregunta		Verbalitza descriu objecte o acció
	Ofereix ajuda		Verbalitza sensació
	Anticipa		Verbalitza emoció
	Reforça		Estimula record
	Repeteix		Relaciona acció - acció
	Elocució exclamativa		Relaciona acció - estat mental
	Dirigeix atenció		Relaciona estat mental - estat mental
	Dirigeix conducta		Dramatització
	Proposa	Subjectes	Individual
	Repeteix		Diàda
	Promou interacció		Triada
	Estructura posant límit		Grup
	Explica	Referència temporal	Passat
	Verbalitza		Present
	Interpreta		Futur
		Nom propi	Anomenar nom propi
* Sistema observacional per a les intervencions verbals del terapeuta, tutor o nen en teràpia amb TEA			

TAULA - Terapeuta/tutor/nens - Categories moviment TEA		Continuació...	
Criteri	Categoria		
Desplaçament del tors	Endavant cap a la dreta	Desplaçament en trajecte	Caminar
	Endavant cap a l'esquerre		Parar
	Endavant	Nivell del cos	Pujar
	Endarrere cap a la dreta		Baixar
	Endarrere cap a l'esquerre	Front	D'esquena
	Endarrere		De cara
	Lateral dreta	Postura	Aixecar-se
	Lateral esquerra		Seure
		Fora dal camp o ocult	Fora camp o ocult
Contacte	Tocar		
	Separar		
* Sistema observacional per al moviment del terapeuta, tutor o nen en teràpia amb TEA			